

STORTINGET

Innst. 228 L

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Prop. 39 L (2018–2019)

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i jordlova mv. (klimahensyn ved nydyrking)

Til Stortinget

Sammendrag

Hovedinnholdet i proposisjonen

Landbruks- og matdepartementet foreslår i denne proposisjonen en endring i lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 11 andre ledd om nydyrking. Forslaget er en utvidelse av hjemmelsgrunnlaget, slik at det kan fastsettes regler om nydyrking i forskrift som er begrunnet ut fra behovet for redusert utslipp av klimagasser.

Lovforslaget er en oppfølging av Stortingets vedtak. Departementet har omtalt vedtakene i punkt 2.1 i proposisjonen. Det følger av klimaforliket i Stortinget fra 2012 at nydyrkingsforskriften skal revideres slik at også hensynet til klima blir gjenspeilet i regelverket. Stortinget har videre gjennom budsjettforhandlingene for 2017 bedt regjeringen fremme et forslag om forbud mot nydyrking av myr. Dette følger av Stortingets vedtak nr. 108 pkt. 17 av 5. desember 2016. I innstillingen til budsjettet, Innst. 9 S (2016–2017) s. 86, foreslo et flertall i energi- og miljøkomiteen at regjeringen fremmer forslag om forbud mot nydyrking av myr i løpet av 2017. Departementet legger til grunn at vedtakene i Stortinget må ses i sammenheng, og at budsjettvedtaket må ses på som en nærmere presisering av hvordan hensynet til klima skal gjenspeiles i regelverket. Lovforslaget gjør det mulig å innarbeide et forbud i gjeldende forskrift om nydyrking (FOR-1997-05-02-423). Forskriften omtales i det videre som nydyrkingsforskriften.

Denne proposisjonen omhandler forslaget til lovendring. Bakgrunnen for lovforslaget er omtalt i punkt 2 i proposisjonen. Her omtales klimagassutslipp ved nydyrking av myr, samt behovet for og omfanget av nydyrking. Utredning om nydyrking av myr er omtalt i punkt 3 i proposisjonen. I tillegg inneholder proposisjonen en orientering om hovedtrekkene i høringsuttalelsene om forslaget til forskriftsendringer og departementets vurdering av disse, jf. punkt 4 i proposisjonen.

Proposisjonen inneholder også forslag til opprettinger i lovverk under Landbruks- og matdepartementets ansvarsområde. Forslagene reparerer feil i lovverket som har oppstått som en følge av organisasjonsendringer og endringer i annet regelverk. Disse forslagene har ikke vært på høring, fordi de etter departementets vurdering er av redaksjonell karakter. Forslagene blir kun omtalt i merknadene til de enkelte bestemmelsene, jf. punkt 8.2 i proposisjonen.

Gjeldende rett

Jordloven § 11 gir hjemmel for departementet til å kunne gi forskrifter på ulike områder. Første ledd gir departementet adgang til å gi bestemmelser i forskrift som skal sikre miljøforsvarlig drift av jordbruksareal. Andre ledd åpner for at departementet kan gi nærmere regler om nydyrking gjennom forskrift, mens departementet etter tredje ledd kan gi nærmere regler om planlegging, godkjenning og bygging av landbruksveier.

Jordloven § 11 andre ledd, som omhandler nydyrking, lyder:

«For å unngå skade på natur- og kulturlandskap, kan departementet gi føresegner for nydyrking. I føresegnene kan det fastsetjast forbod mot nydyrking og at nydyrking berre kan skje i samsvar med plan godkjend av departementet.»

Lovhjemmelen åpner for at forskrifter kan gis for å unngå skade på natur- og kulturlandskap. I forarbeidene til jordloven (Ot.prp. nr. 72 (1993–94) kap. 5.2.4) er det gitt eksempler på hva som ligger i «natur- og kulturlandskap». Eksempelene gir nærmere rammer for innholdet i forskriftshjemmelen: «Døme på dette er landskapsbiletet, lokalklima, gamle kulturmarkstyper (slåttemark, hagemark m.m.) og biotopar.»

Nydyrking er regulert gjennom nydyrkingsforskriften fra 1997. Forskriften er gitt med hjemmel i jordloven §§ 3 og 11. Formålet med forskriften er å sikre at nydyrking skjer på en måte som tar hensyn til natur- og kulturlandskap, jf. forskriften § 1. Det skal legges vekt på hensynet til miljøverdier som biologisk mangfold, kulturminner og landskapsbildet. Det skal for øvrig legges vekt på å sikre driftsmessig gode løsninger.

Høringen

Departementets forslag til endringer i reglene om nydyrking ble sendt på høring 11. juli 2017. Høringsnotatet omfattet forslag til endring av jordloven § 11 andre ledd. Forslaget innebar at hjemmelsgrunnlaget for å kunne gi forskrift om nydyrking ble utvidet fra å «unngå skade på natur- og kulturlandskap» til også å omfatte hensynet til klima. Forslaget om endring i nydyrkingsforskriften gikk i hovedsak ut på å innføre et forbud mot nydyrking av myr, men med mulighet for å gi dispensasjon i særlige tilfeller. Departementet ba høringsinstansene om innspill når det gjaldt hvilke kriterier som bør ligge til grunn for dispensasjon.

Kun et fåtall av høringsinstansene har uttalt seg om lovforslaget. Merknadene fra høringsinstansene er i all hovedsak knyttet til forslaget til endringer i nydyrkingsforskriften.

Når det gjelder forslaget om å utvide hjemmelsgrunnlaget i jordloven, støtter Sande kommune og Fredrikstad kommune forslaget. Hjelmeland kommune, Nordland fylkeskommune og Norsk Landbruksrådgivning mener det ikke er behov for endring i jordloven. Det er for øvrig ingen høringsinstanser som går imot at klimahensynet tas inn i bestemmelsen.

Departementets orientering om høringsuttalelser til endringsforslagene i nydyrkingsforskriften er tatt inn i punkt 4.4 i proposisjonen.

Departementets vurderinger

Stortinget ber i sitt vedtak om at det fremmes et forslag om forbud mot nydyrking av myr. Departementet peker på at innføring av et forbud vil innskrenke den private eiendomsretten. Legalitetsprinsippet forutsetter derfor at det må foreligge en tydelig lovhemmel.

Det går fram av punkt 5 i proposisjonen at verken jordloven eller nydyrkingsforskriften har bestemmelser med klare henvisninger til klima. I forarbeidene til loven, jf. Ot.prp. nr. 72 (1993–94) side 48–49, er hensynet

til å unngå skade på «lokalklima» trukket fram som ett av flere hensyn som kan gi grunnlag for å fastsette forskrift om nydyrking. Departementet mener at det kan være tvil om begrepet lokalklima åpner for å kunne innfortolke hensynet til klima generelt i jordloven, og om loven, slik den er i dag, gir tilstrekkelig hjemmel til å innføre et forbud mot nydyrking med utgangspunkt i globale klimahensyn. Departementet foreslår derfor at jordloven § 11 andre ledd endres, slik at det ikke er tvil om at et slikt forbud kan innføres. Forslaget åpner også for at andre forskriftsbestemmelser kan gis ut fra hensynet til å redusere utslipp av klimagasser ved nydyrking. Jordloven § 11 er en rendyrket hjemmelsbestemmelse uten materielt innhold. Departementet mener derfor at lovens systematikk tilsier at § 11 andre ledd videreføres som en hjemmelsbestemmelse, og at forbudet mot nydyrking av myr som Stortinget etterlyser, tas inn i nydyrkingsforskriften sammen med de øvrige materielle bestemmelsene.

Det har ikke kommet innvendinger i høringsrunnen mot departementets forslag til endring av jordloven § 11 andre ledd. Departementets forslag til lovendring går fram av forslaget til lovvedtak.

Komiteen behandler i denne innstillingen forslaget til endring av jordloven § 11 andre ledd, samt forslaget om redaksjonelle endringer som omtalt i punkt 8.2 i proposisjonen. Forslaget om endring av jordloven § 11 må imidlertid ses i sammenheng med forslaget til endringer i nydyrkingsforskriften. Det var også bakgrunnen for at forslaget til regelendringer ble sendt i samme høringsbrev. Departementet har derfor kort redegjort for noen hovedtrekk i departementets syn på høringsuttalelsene om forslaget til forskriftsendringer i punkt 6.2 i proposisjonen.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget til endringen i jordloven § 11 andre ledd utvider hjemmelsgrunnlaget for departementet til å kunne gi nærmere regler om nydyrking gjennom forskrift. Lovforslaget vil etter departementets vurdering således ikke medføre verken økonomiske eller administrative konsekvenser.

Når det gjelder forslaget om endringer i nydyrkingsforskriften, er konsekvenser for næringsdrivende omtalt i punkt 3.2.2 i proposisjonen. Departementet opplyser at kommunene vil kunne få noe merarbeid i forbindelse med behandling av søknader om dispensasjon fra forbudet mot nydyrking av myr.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ruth Grung, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Linda C. Hofstad

Helleland, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Christer Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til Prop. 39 L (2018–2019) Endringer i jordlova mv. (klimahensyn ved nydyrking).

Komiteen viser til at lovendringen innebærer at hjemmelsgrunnlaget for å kunne gi regler om nydyrking gjennom forskrift utvides fra å «unngå skade på natur- og kulturlandskap» til også å omfatte hensynet til klima. Endringene åpner for at departementet kan gi nærmere regler om nydyrking begrunnet ut ifra behovet for redusert utslipp av klimagasser.

Komiteen viser til at det er beregnet at norske myrer lagrer karbon tilsvarende minst 3 500 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Myr bidrar med et stort naturmangfold. I alt 183 truede arter lever i myr og annen våtmark. Blant de truede naturtypene i Norge er ti av disse ulike typer myr.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, vil understreke at det er et effektivt tiltak for å redusere karbonutslipp å ta vare på norsk myr og våtmark.

Siden dette forslaget innebærer et inngrep i privat grunneiers rett til å disponere egen grunn, mener komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, at kompensasjonsordninger bør vurderes. Kompensasjonsordningene skal kun gjelde for bortfalt areal tilknyttet allerede eksisterende dyrket grunn.

Komiteen understreker at det er myndighetenes ansvar å dokumentere både klimagassreduserende effekter og gjennomsnittsdypde av myr da store arealer i Norge ikke er jordsmonnskartlagt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, merker seg at proposisjonen inneholder konkrete forslag til dispensasjoner fra lovverket. Flertallet stiller seg positivt til en dispensasjonsordning for å sikre forutsigbarhet, begrense merkostnader og byråkrati.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet går ikke inn for et forbud, og ser derfor ikke grunnlag for å omtale kompensasjonsordning eller dispensasjonsadgang.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, vil imidlertid understreke at det bør utredes om et forbud mot omdispo-

nering av myr som klimatiltak, med forskriftsfestet regelverk for dispensasjonsadgang, bør gjelde alle samfunnssektorer og ikke bare for landbruket.

Flertallet vil påpeke at uttak av torv ikke reguleres av nydyrkingsforskriften, men reguleres som mineraluttak etter plan- og bygningsloven. Slikt uttak omfattes dermed ikke av det foreslåtte forbudet.

Flertallet mener det er viktig at Norge kan rapportere mest mulig presist under klimakonvensjonen om den samlede virkningen av tiltaket, og oppfordrer departementet til å få på plass rutiner for hvordan kommunene kan rapportere inn hvilke dispensasjoner som gis til nydyrking av myr.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener et eventuelt forbud mot omdisponering av myr blir mindre inkonsekvent om det gjelder alle samfunnssektorer og ikke bare landbruk.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til proposisjonen og mener blant annet disse punktene bør vektlegges i ny forskrift:

1. Dispensasjon vil kunne gis i «særskilte tilfeller», og dispensasjonsordningen som skal administreres av kommunen, skal knyttes opp mot søkers behov.
2. Dispensasjon kan gis når eieren mister andre produksjonsarealer på grunn av tap av leiejord, utbygging, samferdselstiltak eller lignende.
3. Dispensasjon kan gis i landbruksområder der eneste dyrkingsressurs er myr, eller for å ivareta særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn.
4. Dispensasjonsadgangen skal bygge på vurderinger knyttet til myrarealets størrelse, arrondering, tilgang på andre dyrkingsarealer og om det er mulig å ta i bruk dokumenterte klimagassreduserende dyrkningsmetoder.
5. Søkeren må dokumentere at det omsøkte tiltaket er av vesentlig betydning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ser det som viktig å balansere hensynene til klima, biologisk mangfold og matproduksjon på en god måte. Det må nedfelles tydelige kriterier knyttet til nydyrking av myr, men disse medlemmer er bekymret for at regjeringens forslag om et generelt forbud mot nydyrking, og med dispensasjonsadgangen flertallet her foreslår, i ytterste konsekvens kan resultere i økte utslipp dersom ikke politikken er gjennomarbeidet med et godt nok beslutningsgrunnlag.

Disse medlemmer vektlegger betydningen av å ha matproduksjon i hele landet og sikre framtidsmuligheter på bruk med ulikt ressursgrunnlag. Norge har begrenset areal som egner seg til matproduksjon, med

bare 3 pst. dyrket mark. Disse medlemmer viser til at mulighetene for matproduksjon og tilgang til jordressurser de senere årene er blitt et stadig mer sentralt geopolitisk spørsmål. Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) peker også på at mat og fôrressurser kan bli strategisk viktige varer i årene som kommer, sett i lys av en mer uforutsigbar verden. Disse medlemmer mener at vi ikke kan ta for gitt at vi gjennom handel kan sikre import av mat og fôr i årene som kommer.

Disse medlemmer er opptatt av at matproduksjon basert på norske ressurser må være en del av løsningen på klimautfordringene, og ønsker ikke å innføre tiltak som fører til at vi mister muligheten til å sikre egen matproduksjon. For den samlede beredskapen er det viktig med mangfold og at vi opprettholder landbruket på varierte typer areal. Disse medlemmer viser til at vi under tørkekrisen i fjor sommer fikk erfart at en del arealer som har vært dyrket på myr, har gitt gode avlinger under tørken. Det er også viktig å ta med seg at dersom et forbud mot nydyrking fører til mer fôrimport, kan karbonlekkasje gi økte klimautslipp.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at dette prinsipielt er viktige spørsmål som bør belyses bedre før det eventuelt innføres et forbud slik regjeringen foreslår.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet stiller også spørsmål ved om regjeringens forslag om et generelt forbud mot nydyrking av myr er i tråd med de føringer som ble gitt av Stortinget under behandlingen av jordbruksmeldingen i 2017, jf. Innst. 251 S (2016–2017), der det slås fast at det skal stimuleres til økt bruk av nasjonale ressurser i matproduksjonen, og at bærekraft skal vektlegges sterkere.

Disse medlemmer mener regjeringen legger til grunn at import av fôr og fôrråvarer kan fortsette som før, noe som vil være i strid med de målene Stortinget har satt, og som heller ikke vil være en god løsning for klimaet.

Disse medlemmer viser videre til at det under den åpne høringen i næringskomiteen kom en rekke motforestillinger til regjeringens forslag. Det ble bl.a. stilt spørsmål ved kunnskapsgrunnlaget forslaget baseres på. Disse medlemmer har merket seg at også NI-BIO, som regjeringen i stor grad har basert forslaget på, selv har påpekt at det er mangel på kunnskap og dermed også usikkerhet om flere forhold knyttet til myr og myr dyrking. Disse medlemmer vil understreke at siden det her foreslås et forbud som får store konsekvenser for næringen, er det ekstra viktig med tilstrekkelig kunnskap og en grundig saksutredning.

Disse medlemmer registrerer at det i departementets høring av saken var betydelig motstand mot et generelt forbud mot nydyrking av myr. Innspillene som

kom under høringen, er i liten eller ingen grad hensyntatt av departementet. Under næringskomiteens høring av saken var det også stor motstand mot forslaget. Disse medlemmer vil særlig peke på at Møre og Romsdal var tungt representert under høringen, og at Møre og Romsdal er et fylke som vil rammes særlig hardt av forbudet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter derfor ikke et generelt forbud mot nydyrking av myr, men mener at hensynet til biologisk mangfold og utslippskutt må veie tungt dersom det skal gis tillatelse til nydyrking av myr.

Disse medlemmer mener det må legges til grunn at nydyrking av myr kun kan skje etter godkjent søknad, hvor man i dag vektlegger hensynet til natur og kulturlandskap, med et nytt tillegg om at klima inntas i hjemmelsgrunnlaget for nydyrking. Disse medlemmer vektlegger at nydyrking bare kan skje gjennom en plan godkjent av den enkelte kommune. Det må også legges til rette for mer forskning for å innhente mer kunnskap om konsekvenser ved nydyrking av myr.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord gjøres følgende endring:

§ 11 andre ledd skal lyde:

For å unngå skade på natur- og kulturlandskap *eller for å redusere utslepp av klimagassar* kan departementet gi føresegn for nydyrking. *Søknad om nydyrking av myr kan berre skje gjennom ein plan godkjen av den enkelte kommune. Eit generelt forbod mot nydyrking av myr kan ikkje fastsetjast i føresegna.»*

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at forslaget fra regjeringen innebærer et betydelig inngrep i den private eiendomsretten. Ut fra forbudets inngripen i eiendomsretten og legalitetsprinsippet bør et eventuelt forbud fremgå av lovteksten.

Det er stor usikkerhet knyttet til klimaeffekten av det forbudet som foreslås, og hvilken betydning forbudet vil ha for utviklingen i jordbruket.

Disse medlemmer mener klima i enkelte tilfeller kan begrunne at det ikke gis tillatelse til nydyrking av myr, men er sterkt imot et generelt forbud slik regjeringen legger opp til. Disse medlemmer foreslår at klima tas inn som et hensyn i jordlova § 11 andre ledd, men på en måte som ikke gir hjemmel til å innføre et generelt forbud.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord gjøres følgende endring:

§ 11 andre ledd skal lyde:

For å unngå skade på natur- og kulturlandskap *eller for å redusere utslepp av klimagassar* kan departementet gi føresegner for nydyrking. *Forbod mot nydyrking av myr kan ikkje fastsetjast i føresegna.*»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet har merket seg at det ikke skal innføres et generelt forbud mot omdisponering av myr til andre formål enn matproduksjon. Det innebærer altså at en myr som ikke kan dyrkes for å brukes til matproduksjon, uten hinder av jordlova kan nyttes til boligbygging eller parkeringsplasser.

Disse medlemmer viser til at regjeringen legger opp til en snever dispensasjonsadgang. Dette, kombinert med at det er søker som har dokumentasjonsplikten, vil gjøre dispensasjoner både kostbare og byråkratiske.

Disse medlemmer viser til at komiteens flertall peker på noen forhold som kan begrunne en dispensasjonsadgang i særskilte tilfeller. Disse medlemmer registrer at flertallet kun vektlegger «søkers behov», og at nydyrkingens betydning for klimaet ikke skal vektlegges.

Disse medlemmer registrerer at flere av regjeringspartiene i media har uttrykt motstand mot forslaget, men likevel i all hovedsak gir sin tilslutning til forbudet. Det er vanskelig å se at de føringer som flertallet gir i denne komitéinnstillingen om dispensasjon, har noen stor reell betydning. Siden disse medlemmer ikke ønsker et forbud mot nydyrking av myr, har man ikke funnet det hensiktsmessig å beskrive hvilke kriterier som bør ligge til grunn for en dispensasjon.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at myra er såpass viktig for både naturmangfold og klimagassutslipp at den fortjener et sterkere vern enn i dag. Norske myrer er levesteder for en rekke arter, er en naturlig og gratis flomdemper og er et enormt karbonlager. Myr dekker 5 pst. av landarealet i Norge og lagrer minst 950 millioner tonn karbon. Dette medlem er positiv til forslaget fra regjeringen, men vil peke på at nydyrking av myr bare er en del av problemet knyttet til ødeleggelse av myr. Nedbygging av myr er også et stort problem. Dette medlem viser til forslaget fra Sosialistisk Venstreparti i Innst. 138 S (2018–2019) om å be regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot generell nedbygging av myr, ikke bare jordbruk.

Generelle opprettinger av lovverket

Komiteen viser til at lovforslaget også inneholder opprettinger i lovverket som reparerer feil som har oppstått som en følge av organisasjonsendringer og endringer i annet regelverk.

Komiteen slutter seg til disse forslagene til endringer i lovverket da endringene kun er av redaksjonell karakter.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord gjøres følgende endring:

§ 11 andre ledd skal lyde:

For å unngå skade på natur- og kulturlandskap *eller for å redusere utslepp av klimagassar* kan departementet gi føresegner for nydyrking. *Søknad om nydyrking av myr kan berre skje gjennom ein plan godkjen av den enkelte kommune. Eit generelt forbod mot nydyrking av myr kan ikkje fastsetjast i føresegna.*

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 2

I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord gjøres følgende endring:

§ 11 andre ledd skal lyde:

For å unngå skade på natur- og kulturlandskap *eller for å redusere utslepp av klimagassar* kan departementet gi føresegner for nydyrking. *Forbod mot nydyrking av myr kan ikkje fastsetjast i føresegna.*

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i jordlova mv.
(klimahensyn ved nydyrking)

I

I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord gjøres følgende endring:

§ 11 andre ledd skal lyde:

For å unngå skade på natur- og kulturlandskap *eller for å redusere utslepp av klimagassar* kan departementet gi føresegner for nydyrking. I føresegnene kan det fastsetjast forbod mot nydyrking og at nydyrking berre kan skje i samsvar med *ein plan godkjend* av departementet.

II

Feilrettinger o.l.

1. I lov 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror skal § 2 andre ledd lyde:

Departementet oppnemner medlemmer med personlege varamedlemmer for

- a) Landbruks- og matdepartementet
- b) *Nærings- og fiskeridepartementet*
- c) Norges Bondelag
- d) Norsk Bonde- og Småbrukarlag
- e) Norsk Landbrukssamvirke
- f) Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund
- g) Norske Felleskjøp SA
- h) Nortura SA
- i) Tine SA
- j) *Hovedorganisasjonen Virke og Coop Norge SA (fellesrepresentant)*
- k) *Kjøtt- og fjørføbransjens Landsforbund, Norges Frukt- og Grønnsaksgrossisters Forbund, NHO Mat og Drikke og Norkorn (fellesrepresentant).*

2. I lov 25. juni 1965 nr. 1 om forpakning skal § 9 andre ledd lyde:

For framleige av husvære eller rom på den forpakta egedomen gjeld føresegnene i husleigelova *kapittel 7, jf. § 1-2, tilsvarende.*

3. I lov 9. juni 1972 nr. 31 om svensk reinbeiting i Norge og norsk reinbeiting i Sverige gjøres følgende endringer:

§ 24 andre ledd skal lyde:

Rein som uten hjemmel i loven befinner seg i Norge, må ikke slaktes uten samtykke av *fylkesmannen i fylket* der reinen er.

§ 39 fjerde ledd skal lyde:

Pålegg om beiteavgift kan av den som pålegget berører, eller av lantbruksnämnden, ankes til *Landbruksdirektoratet* innen fem uker etter at tillitsmannen har mottatt pålegget.

§ 47 tredje ledd skal lyde:

Med lantbruksnämndens samtykke kan *Landbruksdirektoratet* gjøre midlertidige unntak fra § 4 om bruken av beiteområdene.

4. I lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger gjøres følgende endringer:

§ 5-8 overskriften skal lyde:

§ 5-8 (gjenoppføring og utbedring av bygninger etter brann eller annen skade – forholdet til forsikring)

I §§ 7-2 tredje punktum og 7-5 fjerde ledd erstattes ordet «viltnemnda» med ordet «kommunen».

5. I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift gjøres følgende endringer:

§ 33 tredje ledd skal lyde:

Merking skal skje i henhold til bestemmelsene i *lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd.*

I § 38 første ledd andre punktum, § 71 første ledd andre punktum, § 75 tredje punktum og § 79 andre ledd erstattes «Statens reindriftsforvaltning» med «Landbruksdirektoratet».

§ 38 andre ledd skal lyde:

Reinmerke kan ikke registreres som varemerke etter *varemerkeloven.*

§ 58 fjerde ledd skal lyde:

Hvis fylkesmannen ikke godkjenner de foreslåtte bruksreglene, skal *fylkesmannen* bistå distriktet ved utarbeidelse av et nytt forslag som skal behandles etter reglene foran. Fylkesmannen skal, hvis dette ikke fører frem, utarbeide bruksregler for distriktet.

§ 70 a første ledd andre punktum skal lyde:

I kravet om skjønn skal det gis så vidt mulig nøyaktige opplysninger om tid og sted for *skadeforvoldelsen*, skadens art og omfang og erstatningskravets størrelse.

6. I lov 21. juni 2013 nr. 100 om fastsetjing og endring av eigheds- og rettshøve på fast eigeedom m.m. oppheves § 5-3 bokstav a.

7. I lov 15. august 2014 nr. 59 om erstatning for naturskader gjøres følgende endringer:

I §§ 11, 12, 13, 14, 17, 18, 20 og 24 erstattes «Statens landbruksforvaltning» med «Landbruksdirektoratet».

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer.

Oslo, i næringskomiteen, den 28. mars 2019

Geir Pollestad

leder

Morten Ørsal Johansen

ordfører

